

Отже, норма як результат нормотворчого процесу може бути і дійовим засобом організації суспільства, і засобом обмеження, нівелювання прав та інтересів суб'єктів правовідносин. В сучасному світі її якість залежить не лише від суб'єктів нормотворчого процесу, але й від активності громадянського суспільства. Застосування в правотворчому процесі ІТ-технологій дозволяє швидко реагувати на потреби суспільства, «стирати» міждержавні кордони, застосовуючи в процесі нормотворчості правовий досвід успішних у забезпеченні найбільшої свободи людини країн.

ЛІТЕРАТУРА:

6. Денисова А. Правові засоби: поняття та види / А. Денисова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravoznavec.com.ua>.
7. Шаган О.В. Система принципів нормотворчості / О.В. Шаган // Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Данила Галицького, 2014. – № 9. – С. 64-69.
8. Моїсеєнкова С. Філософсько-правовий аналіз механізму правоутворення / С. Моїсеєнкова // Підприємництво, господарство і право, 2016. – № 5. – С. 123-127.
9. Урумов А.В. Правотворчество в аспекте правопонимания / А.В. Урумов [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://superinf.ru>.
10. Філософія права: Навч. посіб. / О.О. Бандура, С.А. Бублик, М.Л. Заінчковський та ін.; за заг. ред. М.В. Костицького, Б.Ф. Чміля. – К.: Юрінком Інтер, 2000. – 336 с.
11. Заморська Л.І. Правова нормативність як основа механізму дії права: монографія / Л.І. Заморська. – Одеса: Фенікс, 2013. – 304с.

УДК 340.13

Подковенко Т. О.

к.ю.н., доцент, доцент кафедри теорії та історії держави і права ЮФ ТНЕУ

МЕДІАЦІЯ: МОЖЛИВОСТІ У ВИРІШЕННІ ЮРИДИЧНИХ КОНФЛІКТІВ

Конфліктний характер взаємовідносин у суспільстві та пов'язане з цим прагнення людей до співробітництва, потреби у цивілізованих формах розв'язання гострих суперечностей та зниження соціального напруження обумовили активний пошук альтернативних шляхів вирішення конфліктів. Різниця в інтересах учасників конфліктів, їх ставленні до цінностей і норм суспільного життя, різноманітність об'єктів і предметів протиборства призводять до того, що конфлікти можуть носити дуже різний характер. Підхід з позиції права до розв'язання спірних питань і конфліктів є необхідним в суспільстві і може бути ефективним, особливо, якщо випадок підпадає під юридичні норми. Однак, недосконалість законів, неможливість передбачити в них усю специфіку і складність ситуації, відставання від реальної практики, перевантаженість судів, тривалість судового розгляду, труднощі у реалізації прийнятих судом рішень свідчать про обмеженість

такого підходу. Досить часто винесення судового рішення не означає дійсного розв'язання конфлікту, а навпаки провокує його ескалацію [1]. Пошук компромісу у вирішенні правових конфліктів стає необхідним елементом юридичної практики. Ця обставина стала поштовхом і стимулом звернення юристів, як науковців так і практиків, до пошуку та застосування альтернативних підходів до розв'язання конфліктів.

Події останніх років підтверджують факт загострення конфліктів між різними соціальними групами та інститутами, а складна економічна ситуація викликає ще більшу напруженість у сім'ях. В умовах розвитку економічної свободи, ділового співробітництва суб'єкти правовідносин все більш зацікавлені в гнучких, оперативних формах врегулювання розбіжностей, а не в тривалій судовій процедурі. У процесі розвитку сучасного суспільства світовою спільнотою нагромаджено значний теоретичний і практичний досвід у сфері застосування підходів альтернативного розв'язання спорів. «Не знаючи причини, ми не пізнаємо правди» – думка відомого грецького мислителя Аристотеля підтверджується практичністю застосування медіації у вирішенні конфліктів. Як це працює? Посередництво є добровільним обговоренням проблеми сторонами конфлікту, під час якого вони прагнуть приймати конструктивні рішення в досягненні порозуміння. Медіатор в якості третьої сторони, як особа неупереджена та нейтральна, допомагає конфліктуючим сторонам відокремити емоції від проблеми, зосередитися на пошуку конструктивних рішень, підтримує комунікативний зв'язок та допомагає дійти згоди сторонам. Пізнання іншої точки зору на спірні питання, мотивів іншої сторони у суперечці, мотивуючих почуттів та вражень, досить часто змінюють ставлення та позицію конфліктуючих сторін.

Медіацію можна трактувати як розмову сторін, у ході якої реалізується прагнення розв'язати конфлікт і дійти згоди між сторонами конфлікту. Медіаційна угода, вироблена сторонами у присутності посередника є рішенням прийнятним і задовільним для обох сторін конфлікту.

Варто зазначити, що у ході медіації не обов'язково сторони повинні досягти примирення (звичайно, може бути, але мета посередництва не полягає у примиренні сторін, а є практичною допомогою у досягненні згоди). Медіацію не варто розглядати як певну форму консультування чи терапії. Медіація не є судом або арбітражем, що важливо медіатор (посередник) не вирішує конфлікту.

Медіація є особливою процедурою, яка може бути застосованою при вирішенні різноманітних юридичних конфліктів. Єдиною умовою для цього є те, щоб сторони, які перебувають у конфлікті, дали вільну згоду на участь у цій процедурі.

Медіація дає можливість забезпечити активну і відповідальну участь у вирішенні конфлікту конфліктуючим сторонам. Медіація забезпечує більш швидко, більш дешевше і ефективніше вирішення спору (гарантії високої ефективності для розробки і узгодження рішення на умовах взаємної домовленості учасників спору).

Все, що обговорюється на інформаційній нараді та медіаційному засіданні є конфіденційним. Медіатор не розкриває те, що він чув від сторін або установ. Результат роботи посередника зі сторонами відображається у письмовій угоді і протоколі або звіті. Протокол або звіт містить тільки інформацію про те, хто брав участь у посередництві, скільки було проведено

посередницьких зустрічей, де вони відбувалися (і якщо одна зі сторін вирішує припинити процедуру медіації – то публікується тільки інформація, що одна зі сторін відмовляється від медіації). Медіатор у жодному випадку не має права опублікувати в будь-якому місці інформацію про хід медіації.

Медіатор є своєрідним охоронцем дотримання процедури медіації і не може бути на боці інтересів однієї з конфліктуючих сторін. Сторони в медіації мають рівні права і займають однакове становище. Медіатор займає нейтральну позицію щодо предмету спору і прийнятих рішень, не нав'язуючи своїх власних рішень та власної позиції (навіть якщо вони вважаються кращими), свого світогляду та цінностей. Посередник допомагає лише конкретизувати ці положення, зробити їх реальними. Сутність медіації полягає у вирішенні конфліктних ситуацій правового характеру за допомогою поєднання психології та юриспруденції [2, с. 56]. Окрім того, медіатор повинен дотримуватись принципів автономності та незалежності, неупередженості та нейтральності. Завдання медіатора полягає у всебічному сприянні переговорному процесу між сторонами конфлікту у рамках загального змісту правосуддя та справедливості.

Таким чином, медіація є альтернативною судовому розгляду формою досудового / позасудового або позапроцесуального вирішення спорів і врегулювання конфліктів, що добровільно обирається конфліктуючими сторонами, виходячи з солідарного прагнення досягти згоди. Медіація характеризується наступними ознаками: наявність третьої сторони (неупередженого і нейтрального медіатора), обраної за взаємною згодою конфліктуючими сторонами і не уповноваженої приймати власні рішення замість сторін, але покликаної надати професійне комплексне (різнобічне) сприяння справедливому вирішенню (врегулюванню) конфлікту / спору і переходу сторін до стабільного і конструктивного діалогу і, в результаті цього, до компромісної, стійкої і взаємної згоди, яка влаштовує обидві сторони. Такий підхід спрямований перш за все на запобігання розгортанню конфлікту і його детермінантів, підвищення ефективності його розв'язання, скорочення витрат на вирішення конфлікту та / або відмови від судового розгляду конфлікту, припинення вже розпочатого такого розгляду і / або зниження обсягу домагань.

Медіація, виступаючи механізмом, що забезпечує зниження навантаження на суддів і, як наслідок, економію бюджетних ресурсів та підвищення в цілому якості здійснення правосуддя, в основі своїй має парадигму державно-приватного партнерства, оскільки держава, по суті, делегує деяку частину своїх виняткових публічно-владних повноважень у сфері здійснення правосуддя недержавним суб'єктам, а саме конфліктуючим сторонам та медіатору. Медіація є наслідком і виразом ряду конституційних прав людини, в тому числі права захищати свої права і свободи усіма способами, не забороненими законом, права на отримання кваліфікованої юридичної допомоги, право на охорону гідності особистості, а також рядом конституційних імперативів, перш за все примату інтересів особистості.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Иванова Е.Н. Место медиации в юридической практике / Е.Н. Иванова // Развитие альтернативных форм разрешения правовых конфликтов в России: практика, проблемы, перспективы. Тезисы участников

- Всероссийской конференции 19-21 октября 1999 года. Геленджик. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.lawclinic.ru/library
2. Вивчення швейцарського досвіду у сфері медіації // Відновне правосуддя в Україні. – 2007. – № 2. – С. 55 – 66.

Розвадовський В. І.

к.ю.н. завідувач кафедри
конституційного, міжнародного та
адміністративного прав навчально-
наукового юридичного інституту ВДНЗ
«Прикарпатський національний
університет ім. В. Стефаника»

ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА ЛЮДИНИ ТА ДЕРЖАВИ НА ЯДЕРНУ БЕЗПЕКУ

За Конституцією України людина, її життя, здоров'я та безпека визнаються найвищою соціальною цінністю, права й свободи людини визначають зміст і спрямованість діяльності держави [5]. І це відповідає європейським та загальносвітовим стандартам. У зв'язку з цим сучасна українська конституційна правова наука здійснює теоретичні та практичні дослідження з метою всебічного забезпечення прав і свобод людини.

В Україні однією з головних проблем є забезпечення ядерної безпеки. Історично обставини склалися так, що Україна посідала третє місце у світі за ядерним потенціалом. Окрім того, наша країна вже на початку становлення незалежності оголосила про намір дотримуватися трьох неядерних принципів і відмовилася від використання ядерної зброї [2; 3, с. 6–7].

Конституцією України визначено засади забезпечення екологічної безпеки. На державу було покладено обов'язок дбати про екологічну безпеку, подолання наслідків Чорнобильської катастрофи, збереження генофонду українського народу [5].

Отже, розвиток конституційних засад означив зародження в національному праві якісно нового конституційного рівня регулювання відносин ядерної безпеки, які сформувалися не тільки в сфері використання ядерної енергії, а й забезпечення права людини на ядерну безпеку.

Екологічний стан планети продовжує погіршуватися внаслідок ядерних випробувань і нових спроб створення ядерної зброї, які здійснюють деякі країни всупереч нормам міжнародного права. Ядерні загрози (ядерний тероризм, ядерні технології подвійного використання, створення ядерної бомби під прикриттям мирного розвитку ядерної енергетики тощо) зумовлюють загострення міжнародних відносин [9].

Порушенням у сфері ядерної безпеки можна назвати недотримання деякими країнами вимог міжнародного права через відсутність ефективних правил забезпечення ядерної безпеки. Цілком очевидно, що нинішня система забезпечення ядерної безпеки вже вичерпує свій ресурс і потребує докорінних змін, зокрема шляхом конституційного регулювання. Прагнення держав набути ядерного статусу повинно співвідноситися з думкою та волею народу, що реально є можливим в умовах конституційного регулювання.